

‘Drie generaties PPS in Vlaanderen: hoe sturen overheden hun vlaggenschepen op volle zee?’

Prof. Dr. Koen Verhoest (Instituut voor de Overheid, K.U.Leuven)

Overzicht presentatie

- **Het onderzoek**
  - Context
  - Onderzoeksopzet
  - Rapporten
- **Eerste en Tweede Generatie Vlaamse PPS projecten: een aanzienlijke complexiteit**
  - I. Keuze voor hybride structuren
  - II. Keuze voor geaggregeerde projecten
  - III. Keuze voor juridisering, rigiditeit en ad hoc constructies
    - Standaardisatie als kernwoord
- **Uitdagingen voor het toekomstig PPS-onderzoek**

“Publiek-private samenwerkingsvormen: aansturing en evaluatie van specifieke samenwerkingsverbanden door Vlaamse en lokale overheden (2007-2011)”

Probleemstelling:

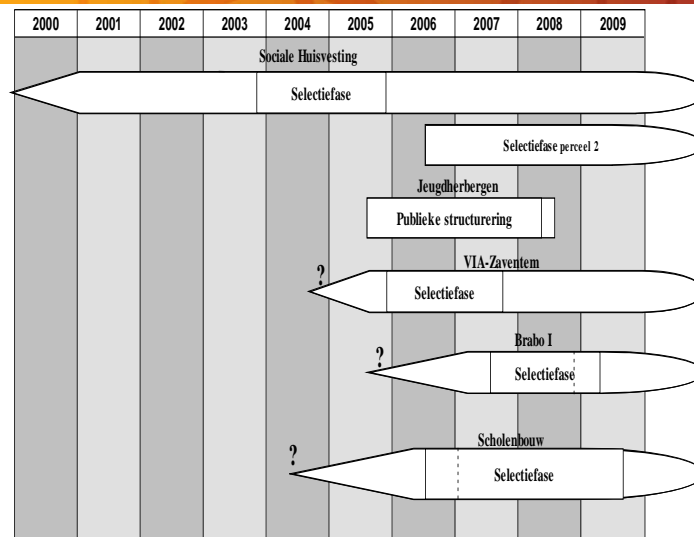
- Toename van PPS
- Ad hoc constructies (in Vlaanderen)
- weinig evaluatie-onderzoek naar de vormgeving, aansturing en performantie van deze PPS (zowel op internationaal als nationaal of Vlaams niveau)

- Gebrek aan onderzoek op Vlaams en lokaal niveau wegwerken
- Gericht op de analyse van lopende individuele samenwerkingsverbanden

Doel:

- Concrete aanbevelingen formuleren betreffende succes- en faalfactoren voor PPS
  - de optimale keuze tussen verschillende mogelijke samenwerkingsvormen;
  - de optimale aansturing en inrichting van die vormen;
  - de optimale capaciteit in publieke overheden om met deze samenwerkingsvormen om te gaan.

- **“Succes- en faalfactoren voor Publiek-private samenwerking”**
⇒ Gebaseerd op analyse van PPS-literatuur
- **"Samen in bad? PPS bij gemeentelijke zwembaden. Een vergelijkende analyse van twee cases"**
⇒ Praktijkgericht rapport
⇒ Analyse van twee diepgaande case studies over lokaal geïnitieerde PPS met succes en faalfactoren

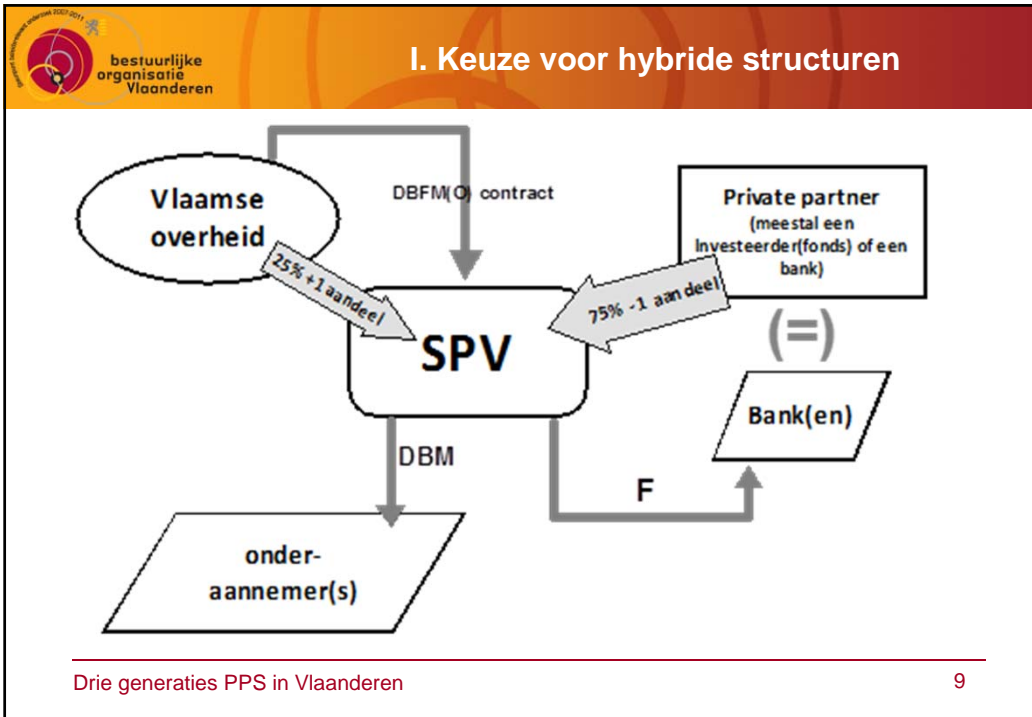
"Bouwstenen voor de nieuwe generatie PPS. Een analyse van 5 Vlaamse PPS-projecten"

- ⇒ *Praktijkgericht rapport*
- ⇒ *Aanvullend op studie Rekenhof uit 2009*
- ⇒ *Focus op het procesmatige karakter van PPS en de interactie tussen de verschillende actoren*
- ⇒ *Concrete aanbevelingen: 48 bouwstenen*

"Pijlers voor een performante samenwerking. Handreiking voor de PPS-praktijk op basis van vijf Vlaamse PPS-projecten."

- ⇒ *Generiek rapport. Bouwt verder op praktijkgericht rapport*
- ⇒ *Uitdiepen van kritische succes-factoren*
- ⇒ *Aanbevelingen voor de organisatie en vormgeving van toekomstige PPS-verbanden.*

- I. Keuze voor hybride structuren
    - Participatief of contractueel?
  - II. Keuze voor geaggregeerde projecten
    - Publiek-publieke afstemming
  - III. Keuze voor juridisering, rigiditeit en ad hoc constructies
    - Vertrouwen
    - Structureel leervermogen en capaciteitsopbouw
- Standardisatie van structuren, processen, instrumenten en projectinhoud als oplossing

Participatief of contractueel?

	Contractueel	Hybride	Participatief
Voordelen	<ul style="list-style-type: none"> • Meest eenvoudige constructie • Duidelijke allocatie van risico's en verantwoordelijkheden • Afdwingbaar via de rechtbank • Publieke partner blijft principaal • Duidelijke einddatum 	<ul style="list-style-type: none"> • terugverdienen op investering • hefboom om projecten beter gefinancierd te krijgen 	<ul style="list-style-type: none"> • Flexibel: de publieke actor blijft minimale controle uitoefenen op het besluitvormingsproces • Inkopen in de expertise • Expliciteren van een langdurig engagement • Geschikt wanneer output niet ex ante kan gekwantificeerd worden • Het inbrengen van eigen expertise
Nadelen	<ul style="list-style-type: none"> • Minder flexibel • Minder geschikt voor erg complexe projecten met een onzekere uitkomst 	<ul style="list-style-type: none"> • Eigen aan Vlaanderen (international ongekend) • Complexe structuur • Potentieel belangenconflict 	<ul style="list-style-type: none"> • Publieke partner verliest een stuk zeggenschap • Verregaande verbinding

Drie generaties PPS in Vlaanderen 10

II. Keuze voor geaggregeerde projecten

- Vlaanderen kleine markt met weinig grootschalige projecten
- Toekomst ligt in kleinschalige projecten
- Barrières voor lokaal geïnitieerde pps
  - Weinig ervaring
    - Publieke ervaring
    - Privé-ervaring
  - Gebrek aan expertise
  - Groot aantal stakeholders
  - Budgettaire beperkingen
  - Beperkte schaal van de lokale projecten

Vlaams-geïnitieerde lokale projecten: Geaggregeerde PPS

- Definitie
- Doel
  - Inhaalbeweging, centrale ondersteuning, schaalvoordelen en kritische massa,..
- Verschillende vormen
  - Sociale huisvesting (eerste generatie)
  - Scholenbouw en jeugdverblijven (2de generatie)
  - Sportinfrastructuurfonds (derde generatie)
- Effectieve schaalvergroting?
- Combinatie met hybride structuren?
- Inspraak en betrokkenheid lokale instanties?

- Wat?
- Waarom?
- Hoe?

	'Gesloten autoritaire stijl'*	'Faciliterende stijl'*
Voordelen en motieven	<ul style="list-style-type: none"> • Snelle besluitvorming • Aanwenden van gecentraliseerde capaciteit • Focus op het algemeen belang	<ul style="list-style-type: none"> • Groter gevoel van eigenaarschap • Actieve betrokkenheid van lokale partner • Tevredenheid lokale partner • Inhoudelijke verrijking
Risico's	<ul style="list-style-type: none"> • Passieve meewerking van lokale partners • Tegenwerking van lokale partners • Geen of weinig maatwerk • Ontevredenheid lokale partners	<p>Stroperige besluitvorming</p> <p>Te weinig lokale capaciteit om het project aan te sturen</p> <p>Focus op het eigen (lokale) belang</p>

- Logica van 'scheiden', in plaats van logica van 'verbinden'
- Groot beroep op externe consultants en juridische expertise
- Maatwerk voor ieder project
- Te weinig pooling van expertise en leren over beleidsdomeinen heen

- Grondige kennis nodig van PPS facetten voor goede projecten
- Voldoende interne capaciteit vermindert afhankelijkheid van externe en dure expertise
Vermindert vicieuze cirkel: overmatig beroep op externe expertise bemoeilijkt de kennisopbouw en –deling binnen de Vlaamse overheid.
- Overheid moet in de interactie met de private partner kunnen optreden als een volwaardige en sterke partner.

→ Optimaliseren leervermogen en capaciteitsopbouw binnen de Vlaamse overheid

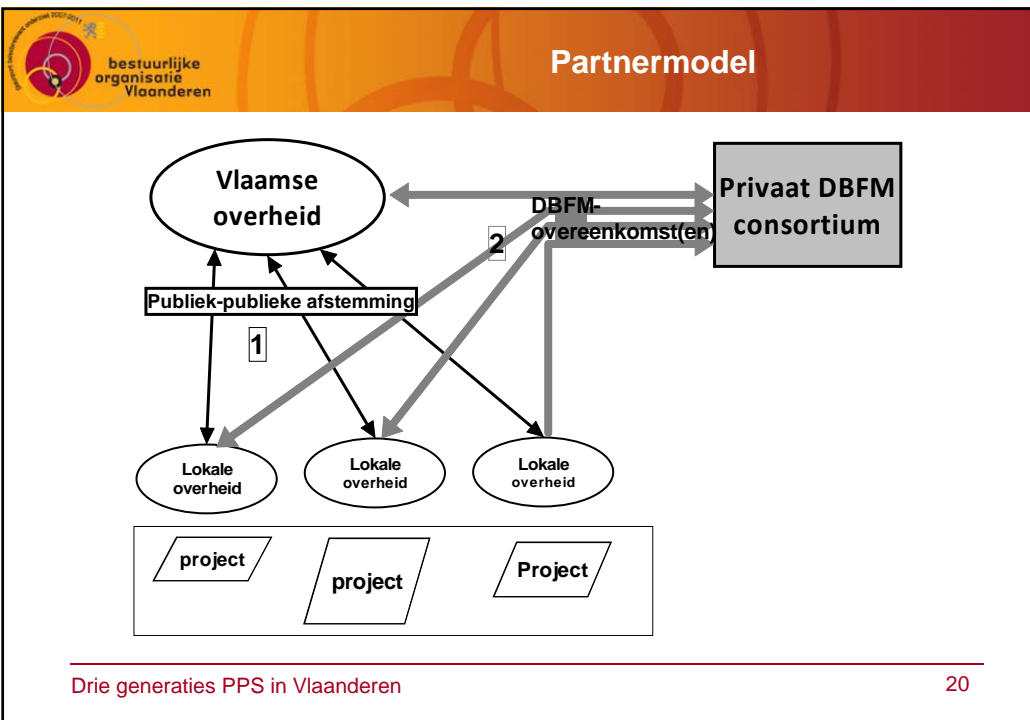
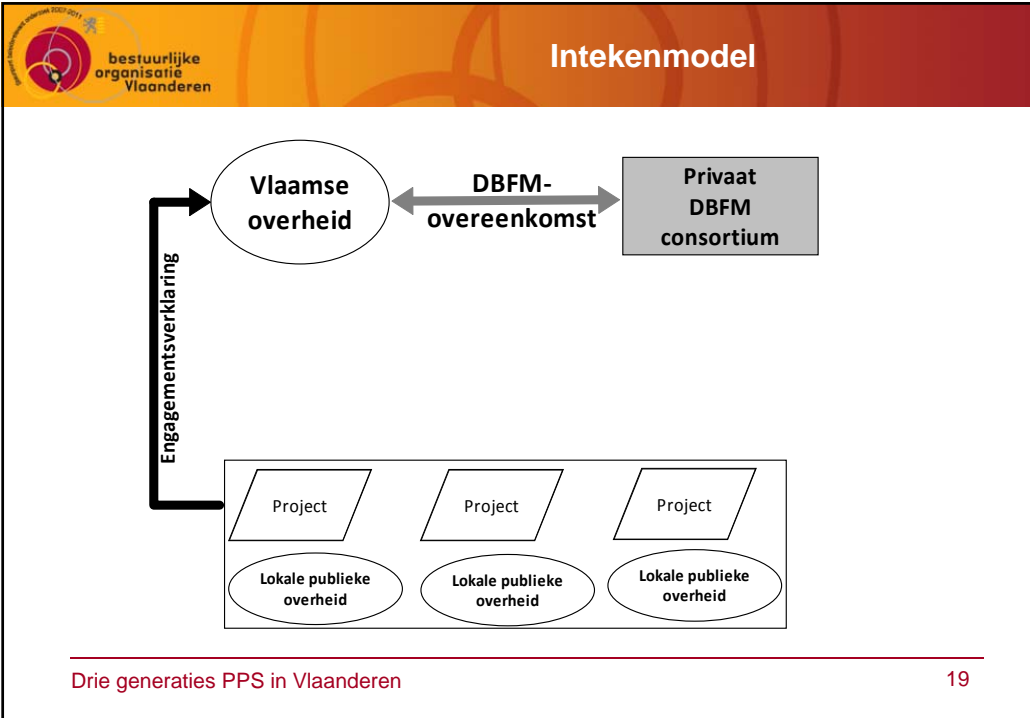
- Is cruciale factor
- Opbouw van vertrouwen wordt bemoeilijkt door:
  - Een gebrek aan gestandaardiseerde instrumenten (bv. contracten)
  - Diverse posities van betrokken publieke actoren
  - Te weinig direct contact
  - Een gebrek aan informatie door te weinig openheid
  - Het niet inlossen van elkaars verwachtingen
  - Onzekerheid over de toekomst (geen afdoende controlemechanismen en niet voldoende procesmanagement)

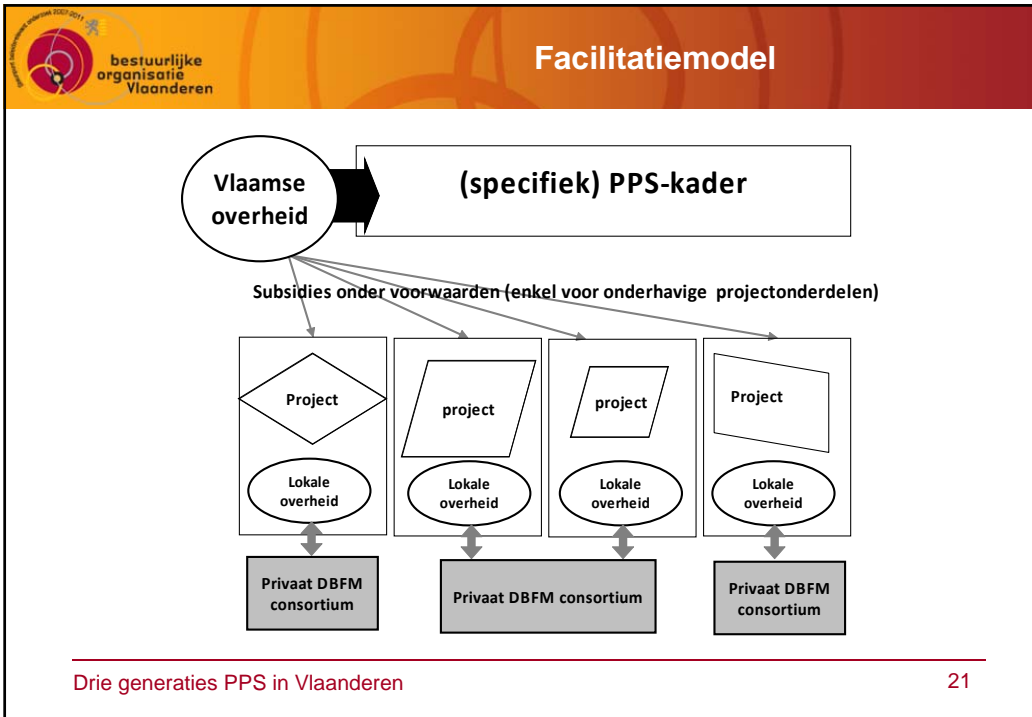
- **Voordelen**
  - Transactiekosten verlagen en minder afhankelijk van externe consultants
  - Versnellen van het proces (en leercurve)
  - Bevordert de competitie
- **Maatwerk vs. standaardisatie**
  - Standaardisatie van structuren
  - Standaardisatie van het proces
  - Standaardisatie van instrumenten (contracten, outputspecificaties...)
  - Standaardisatie versus maatwerk inzake projectinhoud
- **Sportinfrastructuurplan als derde generatie**

- Elk met voor- en nadelen

Overzicht geaggregeerde structuren

	Contractueel	Hybride	Participatief
Zwakke lokale beslissingsruimte	Intekenmodel	Hybride intekenmodel	Participatief intekenmodel
Matige lokale beslissingsruimte	Partnermodel	Hybride partnermodel	Participatief partnermodel
Sterke lokale beslissingsruimte	Facilitatiemodel	/	Participatief facilitatiemodel

- Uitdagingen voor de toekomst op vlak van PPS-onderzoek?**
- PPS tijdens uitvoeringsfase?
    - Nieuwe rol overheid
    - Risicobeheersingstrategie
    - Hoe omgaan met veranderlijke context?
  - PPS in een veranderende (economische) wereld?
    - Kleinschaligheid
    - Duurzaamheid
    - Slankere en efficiënte overheid
  - PPS als stimulans voor kenniseconomie?
- Drie generaties PPS in Vlaanderen 22

bestuurlijke
organisatie
Vlaanderen

Partners

K.U.Leuven
Instituut voor de Overheid

Centrum voor Lokale Politiek
Universiteit Gent

Centrum voor Overheid en Recht
Universiteit Hasselt

Onderzoeksgroep Management & Bestuur
Universiteit Antwerpen

HOGESCHOOL GENT

Departement Handelswetenschappen
en Bestuurskunde

bestuurlijke
organisatie
Vlaanderen

Informatie

Algemeen secretariaat
Steunpunt beleidsrelevant onderzoek
BESTUURLIJKE ORGANISATIE VLAANDEREN
Parkstraat 45 bus 3606 - B-3000 Leuven
Tel: 0032 16 32 36 10 - Fax: 0032 16 32 36 11
sbov@soc.kuleuven.be
www.steunpuntbov.be